

בסיסיים שצריכים להיות באפיית המצות, לכן באופן כזה, עדיף שיאפה מצותיו לפני ער"פ במתינות ובהידור כהוגן.

פרמ"י דינים בחומרת "שרויה" בפסח

ה. מ"ב סק"ד: אין שורין ואין מבשלים מצות בפסח מחשש שמא נשאר מעט קמח בתוך המצות בפנים שלא נילוש וע"י השריה יתחמץ ועיין בשע"ת סי' ת"ס שמצד הדין אין לחשוש לזה וכו'. ובשו"ע הרב (בחלק התשובות סי' ו') כתב שהמחמיר על עצמו שלא לאכול מצה שרויה תע"ב, וגדולי עולם נתפלגו בדבר זה, יש¹⁶ שקיבלו על עצמם ועל בני ביתם ותלמידיהם חומרא זו, ויש¹⁷ שהקילו ואכלו מצה שרויה, ויש¹⁸ שנהגו להקל בשרויה רק ע"י חליטה במים רותחים.

ליזהר שלא ימצאו אף משהו חמץ בהחיטים שלא יהיו מצומחים, ע"כ אופין מקודם כדי שיתבטל החמץ וכו'. וכ"כ בס' מעשה רב (אות קפ"ח) שהגר"א זצ"ל לא היה מקפיד לאפות את מצות המצוה בער"פ אחר חצות, וכן מובא¹³ מעור גדולי ישראל שלא הקפידו על כך, וטעמם היה, כמבואר במ"ב, משום חשש חמץ בחיטים, וחששו גם¹⁴ שמא בלישה ובעריכה ישארו פירורי בצק ויחמיצו, ואחר חצות אוסר במשהו ואינו בטל.

והגאונים הנ"ל החמירו¹⁵ אפילו בימיהם שהיו אופים בבית כל אחד לעצמו, והיו יכולים לאפות כרצונם בכל מיני הידורים, וכ"ש כיום אלו שאופים במאפיות ציבוריות, ואי אפשר לעשות שם ההידורים כרצונם, ובפרט בער"פ שפעמים שהזמן דוחק וההמון רב, ומדלגים על הידורים

ש"ת קנין תורה ח"ז סי' ל"ח. 13. בהגש"פ מבית לוי שגאוני בריסק הגר"ח והרי"ז זצ"ל לא נהגו לאפות מצות בער"פ, ובדינים והנהגות לחזו"א פ"ז סעי' ב' וכו' באורחות רבנו ח"ב עמ' ל"ג שהחזו"א לא היה נוהג לאפות מצות בער"פ ולא היה אוכל בליל הסדר ממצות שנאפו בער"פ. 14. עיין באורחות חיים סק"א בשם ס' מאורי אור דאף דבירושלמי איתא דאף בדיעבד מעכב הלישה בער"פ אחר חצות, מ"מ כיון דלא נזכר בתלמוד וקיימ"ל כתוספתא שהביא הטור לכן גם השו"ע כתב לישנא קלילא, נוהגין שלא ללושו וכו', ולא כתב בלשון חיוב שיש ללוש אחר חצות, כי מחמת השכחה, קרוב מאוד למכשול ב"י וביי, ולכן שב ואל תעשה עדיף, עכת"ד. 15. עפ"י ס' מצות מצוה פ"ה הע' צ"א. 16. כן מקובל אצל רוב רובם של חצרות החסידים ורבתיים, וכן כתבו להחמיר במחצה"ש סק"א וברכ"י סי' תס"ב סק"ג ועוד, ועיין שע"ת סי' ת"ס סק"א, ובהנהגות החפץ חיים מבנו מעיד שהח"ח לא אכל שרויה בפסח, וכן נהג להחמיר לא לאכול שרויה הגרי"י קניבסקי זצ"ל כמובא בס' אורחות רבנו ח"ב עמ' נ' (והנהגו להחמיר באכילת שרויה מתחילת זמן איסור אכילת חמץ בער"פ, ובשערים המצוינים בהלכה סי' קט"ו סק"ז מקיל בזה וכותב שמסתבר יותר להקל בער"פ מבאחרון של פסח (והיינו באופן דליכא משום איסור אכילת מצה בע"פ, עיין סי' תמ"ד אות ג') וצ"ע כי אדרבה אנן בקיאין בקביעא דירחא, משא"כ ער"פ מדינא אסור). 17. במעשה רב שהגר"א ז"ע לא היה מחמיר בשרויה, וכ"ה בח"י סי' ת"ס סקט"ז ושע"ת שם בשם כמה גדולים, שאילת יעב"ץ ח"ב סי' ס"ה בשם אביו החכ"צ, ובמנהגי החת"ס פ"י סעי' כ"ה שהחת"ס היה אוכל קניידלך בפסח (ואילו בשו"ת חת"ס חיד"ו סי' רכ"ב ד"ה אלא כתב "מצוה היא ופרישות שלא לאכול מצה שרויה בפסח", ועיין מש"כ בשו"ת בצל החכמה ח"ו סי' מ' לישב מנהגו שאכל, שו"ת מהרש"ג ח"א סי' נ"ו ועוד (ומיהו אף למקילים, אם רואים אנו שיש אבק קמח ע"ג המצות אין לשרות המצה כמבוי בשו"ע סוסי' תניט, ואם נפל אבק הקמח על המצה לפני האפיה, ונאפה יחד עם המצות עיי"ש בכה"ח סקפ"ג שיש מקילים כיון שנקלה בתנור שוב אין מחמץ, אמנם כתב בשם השע"ת שאין להקל, שמא לא נקלה יפה). 18. אורחות רבנו ח"ב עמ' נ"ב שכן נהגו אצל החזו"א שהיו לשים הקניידלך רק במי ביצים בלבד בלי מים והכניסוהו אח"כ לקדירה כשהמים רתחו, והיו כחליטה, ואף דא"א בקיאין בחליטה כמבוי